

Tekst przekazany Redakcji do druku w miesięczniku „tak rodzinie”. Ukazał się drukiem w numerze „tak rodzinie” Rok 2023, nr 4(190), s. 42. Prawa wydawnicze do tekstu, w tym do publikowania i rozpowszechniania w jakimkolwiek zakresie, posiada Wydawnictwo Sióstr Loretanek w Warszawie przy ul. Żeligowskiego 16/20, 04-476 Warszawa.

Ks. dr hab. Tomasz Jakubiak, prof. AKW

„Rozwód kościelny” po latach małżeństwa

Dwadzieścia lat byli małżeństwem. Jak to jest możliwe, że teraz dostali „rozwód kościelny”?

Waldemar

W Kościele katolickim nie ma czegoś takiego, jak rozwód kościelny małżeństwa ważnie zawartego przez mężczyznę i kobietę ochrzczonych, które zostało dopełnione przez akt seksualny. Nie wolno również unieważnić małżeństwa, które zostało uważnione i dopełnione (*O uważnieniu małżeństwa w numerze listopadowym z 2022 r.*).

Co zatem badają sądy kościelne? Badają, czy małżeństwo zostało ważnie zawarte. Ewentualnie mogą rozstrzygać, czy uzdrowienie małżeństwa dokonało się zgodnie z przepisami prawa.

Od czego zależy ważność małżeństwa? Zależy ona od trzech grup czynników. **Po pierwsze**, od tego, czy ceremonia zawarcia małżeństwa dokonała się zgodnie z prawem kanonicznym. **Po drugie**, od tego czy strony nie były przeszkodzone do wyrażenia zgody małżeńskiej. **Po trzecie**, czy zgoda małżeńska nie była obciążona wadą. Jeśli któregoś z czynników zabrakło, wtedy takie małżeństwo od samego początku jest nieważne (*O nieważności więcej w numerze październikowym z 2022 r.*).

Dlaczego strony długo trwają w nieważnym małżeństwie, zanim się rozejdą? Czasami strony są długo ze sobą – z różnych powodów – mimo że między nimi nie układa się od samego początku, a istniejące problemy dla wprawnego prawnika mogą wskazywać na nieważne zawarcie małżeństwa. Na przykład kobieta od samego początku małżeństwa doznaje przemocy od męża, ale ze względu na niewłaściwe rozumienie nauki Kościoła o nierozdzielności małżeństwa lub braku pomocy w wyrwaniu się oprawcy przez długie lata nie jest w stanie podjąć decyzji o opuszczeniu prześladowcy. Inny przypadek może dotyczyć sytuacji, w której małżonek od początku traktuje drugą stronę przedmiotowo, bez szacunku, nie okazuje miłości, jest egoistyczny i uzależniony w podejmowaniu decyzji od swoich rodziców. Mimo tego pokrzywdzona strona decyduje się na tak długie trwanie w związku, póki dzieci z niego zrodzone nie usamodzielnia się. Dla dobra dzieci odkłada decyzję o rozstaniu.

Bywa również, że początkowo życie małżeńskie wydaje się układać dobrze. Z czasem jednak pod wpływem pewnych czynników dotychczas ukryta przyczyna nieważności małżeństwa objawia się, powodując zaistnienie nieprzezwycięzalnych trudności małżeńskich. Na przykład po urodzeniu dziecka okazuje się, że małżonek nie jest w stanie zadbać o dobro potomstwa z przyczyn natury psychicznej. Nie potrafi dla dobra dziecka zrezygnować z dotychczasowego modelu życia rodzinnego, a w zasadzie towarzyskiego i partnerskiego, jakie dotychczas prowadził. Jest chorobliwie zazdrosny o potomstwo.

Warto zauważyć, że im dłużej trwa małżeństwo lub im więcej czasu upłynie od rozstania stron do wniesienia pozwu do sądu kościelnego, tym trudniej jest w sądzie przedstawić dowody konieczne do orzeczenia nieważności małżeństwa. Ponadto dopóki w sądzie kościelnym nie zostanie udowodniona nieważność małżeństwa, takie małżeństwo w Kościele uważane jest za ważne.

Czy posiadanie dzieci niczego nie zmienia? Jak już wspomniałem, nieważność małżeństwa nie jest zależna od tego, czy ze związku jest zrodzone potomstwo. Przyczyn nieważności małżeństwa jest znacznie więcej niż wykluczenie posiadania potomstwa w chwili zawierania małżeństwa (kan. 1101 KPK).

Jaki jest status dzieci urodzonych w małżeństwie, które zostało zawarte w Kościele, a potem uznane za nieważne? Zgodnie z kan. 1137 KPK uznane są one za dzieci prawego pochodzenia.